AFRICA BAPTIST THEOLOGICAL EDUCATION NETWORK

Mamlaka *ya* Maandiko Takatifu

Sehemu ya Kwanza ya Makala kwa Jumla Kuhusu
IMANI ZA WABAPTISTI

na
BAZIL BHASERA
June 2026

ORODHA YA YALIYOMO

FASIRI YA MUHTASARI........iii

MAMLAKA YA MAANDIKO TAKATIFU........4

Utangulizi........4

Maandiko Matakatifu: Zawadi kutoka kwa Mungu........5

Kristo kama Kiini cha Mamlaka........7

Usimamizi Mkuu na Kanuni........7

Kazi ya Uangazaji wa Roho Inathibitisha Mamlaka........8

Mamlaka ya Maandiko Matakatifu katika Maisha ya Kanisa........11

Uanafunzi: Mamlaka kama Utawala wa Kiundaji........13

Utawala na Maadili: Mamlaka kama Mwongozo wa Ushirika........14

Hitimisho: Maandiko Matakatifu kama Sauti Hai ya Mungu Aliye Hai........15

BIBLIOGRAFIA........18

FASIRI YA MUHTASARI

Suala la mamlaka limekuwa muhimu kila wakati katika teolojia ya Kikristo. Kuanzia wakati wa kanisa la awali hadi Zama za Mageuzi, waumini wamejadiliana kuhusu chanzo cha mamlaka ya mwisho kuhusu kile wanapaswa kuamini na jinsi wanapaswa kuishi. Makala hii inatoa msisitizo wa kiteolojia na wa kiuchungaji kuhusu mamlaka ya Kibiblia iliyo na asili katika mapokeo ya kikikiri ya Imani ya Kibaptisti. Inadai kwamba mafundisho ya kweli ya Maandiko lazima yajengwe juu ya chanzo cha kimungu, yakizingatia mtu na kazi ya Kristo, yanayopitishwa na Roho Mtakatifu, na yanatambuliwa ndani ya jumuiya ya waumini iliyokusanyika.

MAMLAKA YA MAANDIKO TAKATIFU

Utangulizi

Suala la mamlaka limekuwa muhimu kila wakati katika teolojia ya Kikristo. Tangu kanisa la awali, watu wa Mungu wameuliza kila wakati mahali pa uamuzi wa mwisho katika masuala ya imani na maisha. Hata hivyo, katika wakati huu wa sasa, swali hili linaibuka kwa kasi mpya. Mgogoro wa sasa wa mamlaka unaakisi mabadiliko makubwa ya kitamaduni ambapo uaminifu kwa kanisa, pamoja na msisitizo wake wa mamlaka ya Kimungu kupitia Maandiko Takatifu, umehojiwa sana.

Utamaduni wa kidijitali huimarisha mashaka haya kwa kuzidisha sauti zinazopingana. Katika makala yake "5 Ways the Digital Age is Transforming the Way You Think," Samuel D. James anasema, "Mifumo ya jadi ya Kimamlaka imepisha 'usawa' wa muda mfupi unaomaanisha mwandishi wa blogu wa kawaida ana nguvu sawa na mchungaji mzoefu, au akaunti isiyojulikana ya Twitter inaweza kudai heshima kwa hadithi yenye mguso mkubwa tu."[1] Matokeo yake ni mazingira ambapo ukweli unachukuliwa zaidi kama unaoweza kujadilishwa upya na misingi ya kimaadili kama iliyopitwa na wakati. Katika muktadha kama huo, ujumbe wa Kikristo unajitahidi sana kusikika kama kitu cha ziada badala ya kuwa hadithi moja tu kati ya nyingi.

Mgogoro huu unaathiri kanisa kwa njia mbili tofauti lakini zinazohusiana. Kwenye mimbari, mahubiri yanashindana na mamlaka pinzani zinazodai kuwa na uharaka na umuhimu mkuu zaidi, iwe ni itikadi za kisiasa, haiba za kibinafsi, mafundisho ya ustawi wa kihisia, au mtazamo wa kiroho unaolenga ufanisi. Mamlaka ya kihuduma, ambayo awali yalichukuliwa kuwa kutokana na wadhifa na wito, sasa lazima yaweze kujieleza kila wakati. Watu wanaoabudu wanakuja wakiwa tayari wameathiriwa

1 Samuel D. James, "5 Ways the Digital Age Is Transforming the Way You Think," Crossway, September 6, 2023, https://www.crossway.org/articles/5-ways-the-digital-age-is-transforming-the-way-you-think/.

na masimulizi ya kitamaduni ambayo wakati mwingine hupotosha au yanapingana waziwazi na mafundisho na maadili ya Kikristo. Maandiko Matakatifu yanakuwa ni chaguo badala ya mamlaka kuu ya msingi; na pale yanapotumiwa kwa kuchagua tu, utiifu mara nyingi unakuwa wa masharti, na uanafunzi unashushwa hadhi na kuwa tu ridhaa ya kibinafsi.

Kanisa haliwezi kujibu hali hii kwa kutoa upya mamlaka kwa maneno ya manjonjo ya usemi tu. Lazima likumbatie fundisho lililolipya na lenye mshikamano wa kiteolojia kuhusu Maandiko Takatifu ambalo linaweza kurejesha uaminifu wa kiakili na ujasiri wa kiuchungaji. Msingi wa makala hii ni kwamba fundisho la Kibaptisti kuhusu mamlaka ya Kibiblia, lililoaminifu kwa urithi wake wa kikiriri, lazima liwe limejikita katika Kristo kwa kuzingatia, limlenge Roho Mtakatifu katika utendaji, na lielekezwe kanisani katika matumizi. Fundisho kama hilo linathibitisha asili ya kimungu ya Maandiko Takatifu, linatambua uwasilishaji wake thabiti kupitia Roho Mtakatifu, na linatambua mamlaka yake yanapokelewa na kuishiwa ndani ya jumuiya iliyokusanyika chini ya usimamizi mkuu wa Kristo.

Makala hii inajumuisha mjadala wa dhana za msingi nne: Kwanza, Maandiko Matakatifu yamevuviwa na Mungu. Pili, Kristo ndiye ujumbe mkuu na mamlaka kuu ya Maandiko Matakatifu. Tatu, jukumu la Roho Mtakatifu katika utafsiri inaimarisha mamlaka ya Maandiko Matakatifu. Nne, mamlaka hiyo inatekelezwa katika maisha ya pamoja ya kanisa. Makala hii pia inajumuisha mjadala wa matokeo ya kiuchungaji ya mamlaka ya Maandiko Matakatifu katika uhubiri, uanafunzi, na utawala. Hatimaye, makala hii inaishia na muhtasari unaolenga kuimarishwa upya kwa uaminifu wa kanisa kuelekea kwenye mamlaka ya Maandiko katikati ya sauti zinazopingana.

Maandiko Matakatifu: Zawadi kutoka kwa Mungu

Msingi wa jadi wa mafundisho ya mamlaka ya Maandiko Takatifu umesimikwa katika maandishi mawili yanayohusiana sana: 2 Timotheo 3:16–17 na 2 Petro 1:20–21. Kuthibitisha kwa Paulo kwamba "Maandiko yote yamevuviwa na Mungu" huweka mamlaka si katika amri za kikanisa au upeo wa kibinadamu, bali katika chanzo cha kimungu (2 Timotheo 3:16). Maandiko yanatoka kwa Mungu na kwa hivyo yanabeba tabia yake, kusudi lake, na ukweli wake. Manufaa ya andiko hilo "na yafaa kwa mafundisho, kwa kuwaonya watu makosa yao, kwa kuwaongoza na

kwa kuwafundisha katika haki" unatokana moja kwa moja kutoka kwa asili yake (2 Timotheo 3:16).[2] Kama Wayne Grudem anavyopendekeza, "mamlaka ya Maandiko yanamaanisha kuwa maneno yote katika Maandiko ni maneno ya Mungu kwa namna ambayo kutoliamini au kutolitii neno lolote la Maandiko ni kutomwamini au kutomtii Mungu." [3] Asili hii ya Kimungu inaweka msingi wa nafasi ya uundaji na usahihishaji ambayo Maandiko Takatifu yanatekeleza katika maisha ya kanisa. Mamlaka kwa hivyo haitatenganishwa na malezi ya kiroho, "ili mtu wa Mungu awe amekamilishwa, apate kutenda kila kazi njema" (2 Timotheo 3:17). Maandiko Takatifu hayana tu mamlaka ya kuongoza maisha, bali pia ya kutoa uzima.

Petro anakamilisha msisitizo wa Paulo kwa kuweka usemi wa unabii ndani ya kazi yenye mamlaka ya Mungu, Roho Mtakatifu. Unabii hautokani na tafsiri au mpango wa kibinadamu, bali unatokana na watu "wakiongozwa na Roho Mtakatifu wa Mungu." (2 Petro 1:21). Uvuvio haukuwa uandishi wa kiufundi tu bila utashi wala ubunifu wa kujitegemea. Inaeleweka vizuri kama ushirikiano wa kimungu-binadamu ambapo Mungu aliwahimiza waandishi wa binadamu katika muktadha wao maalum wa kihistoria. Maandiko yana mamlaka kwa sababu yalitolewa na Mungu.

Maandiko hayajavuviwa tu ili kuhifadhi usahihi wa kimafundisho, bali pia ili kuzalisha jamii ya watu wenye uwezo

"Maandiko Takatifu hayana tu mamlaka ya kuongoza maisha, bali pia ya kutoa uzima."

wa kutii kwa uaminifu. Utii ni mwitikio sahihi kwa mamlaka. Katika mapokeo ya Wabaptisti, Ibara ya I ya *Imani na Ujumbe ya Kibaptisti* (2000) inaeleza kwa ufasaha uandishi wa Kimungu na kusudi la Maandiko. Maandiko yanakiriwa kuwa yana "Mungu kwa mwandishi wake, wokovu kwa ajili ya mwisho wake, na ukweli, bila mchanganyiko wowote wa makosa, kwa jambo lake."[4] Mfumo huu wa maneno unaunganisha mamlaka, kusudi, na uaminifu.

Kifungu "*bila mchanganyiko wowote wa makosa*" kinathibitisha fundisho lisilo na kosa katika maandishi asilia. R. Albert Mohler, Jr. anabainisha kuwa uthibitisho huu si suala la pembeni

2 Isipokuwa imeonyeshwa vinginevyo, maandiko yote yamenukuliwa kutoka NENO.

3 Wayne Grudem, *Systematic Theology: An Introduction to Biblical Doctrine* (Grand Rapids: Zondervan, 1994), 21.

4 *Imani na Ujumbe ya Kibaptisti 2000* (Nashville: The Southern Baptist Convention, 2000), Ibara ya I.

bali msingi wa kiteolojia wa mamlaka: "Ikiwa Biblia haina sifa ya kutokukosea, basi haitakuwa na mamlaka kamili."[5] Sifa ya kutokukosea kwa Maandiko kama ilivyopendekezwa na *Imani na Ujumbe ya Kibaptisti*, ukieleweka vizuri, hakunyanyui Maandiko juu ya Mungu bali kunamfichua Mungu. Ukamilifu wake unaonekana katika ukamilifu wa maandiko. Hili linapaswa kuimarisha ujasiri wa kanisa katika neno la Mungu na Mungu wa neno hilo.

Zaidi ya hayo, mamlaka ya Maandiko Matakatifu haitegemei uwezo wetu wa kuchambua maana yake, bali tabia ya Mungu anayezungumza. Mamlaka yameweka msingi juu ya jinsi Mungu alivyo, si kile msomaji anachoweza kukipambanua kulingana na uwezo au elimu yake. Kanisa linapaswa kuyaamini Maandiko Matakatifu kwa sababu linamwamini Mungu aliyeyatoa.

Kristo kama Kiini cha Mamlaka

Maandiko Takatifu yana mamlaka ya asili kama Neno la Mungu. Yanashuhudia kuhusu mamlaka ya Mungu wa Utatu, aliyedhihirika kikamilifu katika Yesu Kristo (Waebrania 1:1–2). Mamlaka ya Maandiko Takatifu ni ya asilia na ya kiunganishi. Ni mamlaka ya Kristo inayowasilishwa kupitia maandishi ya kikanoni.

Mwelekeo huu unaozingatia Kristo unazuia mapotovu mawili ya kawaida. Kwa upande mmoja, unazuia kuabudu Maandiko kwa kukataa kutenganisha Maandiko na Bwana aliye hai anayeshuhudiwa kupitia hayo. Kwa upande mwingine, unapinga falsafa ya kutegemea mtazamo binafsi kwa kusisitiza kuwa uongozi wa Kristo unafunuliwa kwa njia ya kawaida katika Maandiko, si kwa uzoefu wa kibinafsi au mwafaka wa kitamaduni.

Kevin Vanhoozer anatoa msingi thabiti wa namna hiyo kwa kuweka mamlaka ndani ya utendaji wa mawasiliano wa Mungu wa Utatu. Maandiko Matakatifu hufanya kazi kama "kanuni ya inayoweka viwango" inayotawala utendaji wa kimafundisho na kimaadili wa kanisa.[6] Mamlaka, kulingana na maelezo haya, sio amana tuli tu isiyo na uhai bali ni mwongozo wenye mguso mkuu: Mungu anaendelea kusema na watu wake kupitia maandiko rasmi (Kanoni) ambayo huamuru usemi na mwenendo wa kanisa.

Usimamizi Mkuu na Kanuni

Kwa Wabaptisti, mamlaka ya Maandiko

5 R. Albert Mohler, Jr., "The Authority of Scripture: Inerrancy and Interpretation," in *The Doctrine of the Word of God*, ed. Thomas White (Nashville: B&H Academic, 2017), 45.

6 Kevin J. Vanhoozer, *The Drama of Doctrine* (Louisville: Westminster John Knox, 2005), 126–130.

hayawezi kutenganishwa na usimamizi mkuu wa moja kwa moja wa Kristo juu ya kanisa lake. James Leo Garrett, Jr. anabainisha kuwa mafundisho mengine ya Kibaptisti—uwezo wa nafsi (uwezo wa mtu binafsi na uwajibikaji wa kujibu Mungu) na ukuhani wa waumini—hudhania uwepo wa Maandiko Matakatifu yenye mamlaka yanayoweza kuongoza imani na mwenendo.[7] Bila mamlaka hiyo, uhuru unaporomoka na kuwa utashi binafsi inaojitegemea na utambuzi wa pamoja wa kusanyiko la waumini unageuka kuwa mgawanyiko. Kwa hivyo, mamlaka ya Kibiblia si kanuni ya kinadharia tu bali ni njia madhubuti ambayo kwayo Kristo anatawala watu wake. Kanisa haliundi mamlaka; linaipokea na kuitii. Kristo analitawala kanisa lake kupitia Maandiko Matakatifu, kiasi kwamba utiifu kwa Maandiko Matakatifu ni utiifu kwa Kristo.

Kazi ya Uangazaji wa Roho Inathibitisha Mamlaka

Fundisho lolote la kutosha la mamlaka ya Biblia lazima lizingatie si tu asili ya Maandiko bali pia mapokezi yake. Uvuvizi wa kimungu unahakikisha uaminifu wa maandiko hayo; Uangazaji unahakikisha uelewaji wake na ufanisi ndani ya maisha ya kanisa. Hiyo, *Imani na Ujumbe ya Kibaptisti* inathibitisha kwa usahihi kwamba Roho Mtakatifu huangaza Maandiko, hivyo kuwawezesha waumini kupokea, kuelewa, na kutii Neno la Mungu.[8] Hiyo ni kazi ya neema ya Roho ambamo maana iliyo tayari katika maandiko inabadilika inaleta mabadiliko katika maisha ya msomaji.

Tofauti kati ya ufunuo na uangazaji ni ya kimkakati na ya kimaamuzi katika teolojia. Ufunuo unahusu udhihirishaji wa Mungu mara moja na kwa wakati wote kupitia Neno lililoandikwa. Kazi ya Roho katika kuangaza si kuongeza kile kilichofunuliwa katika Neno lililoandikwa, bali kufungua macho ya kanisa kuona utukufu – utukufu wa Mungu – ulio tayari ndani yake. Katika muktadha huu, uangazaji unadumisha uwezo wa kutosha na uhitimisho wa Maandiko Takatifu.

Kwa hiyo, haipaswi kuwe na msisitizo mkubwa juu ya mtazamo wa kiakili na wa kimantiki. Bila mwanga wa Roho, Maandiko yanaweza kuchambuliwa lakini hayasikilizwi kweli, kuchunguzwa lakini hayatiiwi (Isaya 6:9–10). Changamoto sio ya ujuzi tu, bali ya kiroho. Kama Paulo anavyofundisha, "Mtu ambaye hana Roho hawezi kupokea mambo yanayotoka kwa Roho wa Mungu, kwa kuwa ni upuzi kwake, naye hawezi

7 James Leo Garrett, Jr., *Systematic Theology*, 2nd ed., vol. 1 (North Richland Hills, TX: BIBAL Press, 2000), 85–92.
8 *Imani na Ujumbe ya Kibaptisti 2000*, Aya ya II, Sehemu ya C.

kuyaelewa kwa sababu hayo yanaeleweka tu kwa upambanuzi wa rohoni" (1 Wakorintho 2:14). Kwa hiyo, uangazaji sio nyongeza ya hiari kwa utafsiri, bali ni hali muhimu kwa uelewa wa kweli. Mamlaka ya Maandiko hupokelewa si kwa ujuzi wa akili, bali kwa kutegemea kwa unyenyekevu, Roho anayelifunua neno.

Nafasi ya Roho Mtakatifu katika ufasiri haipaswi kuchukuliwa kama inayopingana na ahalisia thabiti wa maandiko. Roho Mtakatifu hatoi tafsiri zisizo na uhusiano na nia ya mwandishi au muktadha wa Kikanoni. Millard Erickson anasisitiza kwa usahihi kwamba mwangaza wa Roho huongoza waumini kuelewa maana halisi na thabiti ya maandiko ili wayatumie kwa uaminifu, na si kwa ufunuo binafsi wa siri.[9] Mamlaka inadumishwa sawia kwa kuzingatia umuhimu wa maandishi ya kanoni kuliko uzoefu wa kihisia wa mtu binafsi.

"Mamlaka ya Maandiko hupokelewa si kwa ujuziwaakili, bali kwa kutegemea kwa unyenyekevu, Roho anayelifunua neno."

Uangazaji huhifadhi mamlaka ya Maandiko Takatifu hasa kwa kuongoza waumini kurudi kwenye maandiko badala ya kuyaacha. J.I. Packer anaeleza uhusiano kati ya mamlaka ya Maandiko Takatifu na kazi ya Roho Mtakatifu, akibainisha kwamba Roho Mtakatifu hapiti pembeni mwa maandiko ili kutoa ufahamu mpya, bali hufanya kazi kama mwangazaji wa kimungu: "Kazi ya Roho ni kumtukuza Kristo; na Yeye hufanya hivyo, sio kwa kutuongoza mbali na Neno lililoandikwa kwenda kwenye 'ufunuo' mpya na wa siri, bali kwa kufungua macho yetu kuona utukufu wa Kristo tayari uliowekwa katika Neno."[10] Kwa hivyo, mamlaka ya Biblia inatokana na Mungu kuwa chanzo chake, na yanaishiwa kwa dhati kupitia kwa Roho katika maisha ya kanisa.

Msisitizo huu ni wa muhimu sana katika huduma ya kiuchungaji na maisha ya kanisa. Katika mazingira mengi ya sasa, madai ya kuongozwa na Roho Mtakatifu hutolewa ili kuhalalisha ubunifu wa kidini, tafsiri, mabadiliko

9 Millard J. Erickson, *Christian Theology*, 3rd ed. (Grand Rapids: Baker Academic, 2013), 233–245.
10 J. I. Packer, *Fundamentalism and the Word of God: Some Evangelical Principles* (Grand Rapids: Eerdmans, 1958), 101.

ya maadili, au mapendeleo ya kibinafsi tu. Upotovu huu unaweza kushuhudiwa ndani ya vuguvugu la "Neno la *Rhema*" au teolojia inayoitwa wakati mwingine "ufunuo wa moja kwa moja." Kenneth Hagin, mtetezi wa ufunuo wa moja kwa moja, anasema katika kazi yake, *I Believe in Visions*, "Bwana aliniambia… sababu ya kutokuwa na nguvu tena katika huduma yako ni kwa sababu umekuwa mhubiri wa barua ya Neno na si mhubiri wa Roho Mtakatifu. Mhubiri wa Neno huhubiri barua ya Neno tu, lakini mhubiri wa Roho Mtakatifu huhubiri kwa ufunuo wa Roho."[11] Wakati uangazaji unapotenganishwa na uhalisia thabiti wa maandiko, mamlaka yanahama kwa siri kutoka kwenye Maandiko kwenda kwenye uzoefu wa kihisia, kutoka kwenye kanoni kwenda kwenye utambuzi wa ndani wa mtu. Matokeo yake si uhuru wa kiroho bali ni machafuko ya kitafsiri, ambapo kila hisia ya mtu pekee yake inaweza kudai idhini ya kimungu, na mwafaka wa kimafundisho ndani ya mwili wa Kristo unaporomoka.

Sifa ya ufunuo inayowajibika hivyo inahifadhi ubaguzi mkubwa kati ya maana na matumizi. Maana ya maandiko hutolewa na Mungu kupitia waandishi waliovuviwa na kudumishwa ndani ya mfumo wa kikanoni. Uangazaji hauundi maana; bali unaifafanua. Matumizi, kwa upande mwingine, lazima yawe ya muktadha na ya hali halisi inayobadilika kulingana na mazingira. Roho huleta maana thabiti ya maandiko katika ushiriki hai na hali zinazobadilika kila wakati, akiliongoza kanisa katika kubaini jinsi utiifu unavyochukua mfumo halisi katika nyakati na mahali fulani. Mamlaka, kwa hivyo, haiko katika tafsiri mpya bali katika utiifu mwaminifu kwa ukweli thabiti wa maandiko na unaodumu.

Uwiano kati ya kujifunza Maandiko kwa makini na kutegemea uangazaji wa Roho juu ya maandiko hayo unaweka wazi pia jukumu la kichungaji. Wachungaji si waamuzi au wasambazaji wa ufunuo binafsi, bali lazima kila wakati wajinyenyekeze chini ya ujumbe uliotolewa kwa umakini kutoka kwenye maandiko. Wahubiri na walimu wanaitwa kufanya kazi kwa bidii katika maandiko huku wakimtegemea Roho kwa maombi ili ayaangaze. Kisha, uhubiri unakuwa kitendo cha kutazama na kusikiliza kwa nidhamu kabla ya kuwa kitendo cha utangazaji wa neno. Ufundishaji unakuwa unyenyekevu wa uaminifu kwa msisitizo wa kanisa kuhusu mamlaka ya Maandiko badala ya kuwa onyesho la ubunifu binafsi. Kwa njia hii, uangazaji unaimarisha badala ya kudhoofisha mamlaka ya kikanisa, ukiegemeza utangazaji neno katika Maandiko na

11 Kenneth E. Hagin, *I Believe in Visions* (Tulsa, OK: Faith Library Publications, 1972), 52.

kulilinda kanisa dhidi ya udhibiti wa kimabavu na mwelekeo wa kihisia wa karismatiki.

Ushirikiano usioweza kutenganishwa wa Maandiko na Roho kwa njia hiyo unaibuka kama nguzo kuu ya mamlaka ya Kibilia. Bila uangazaji wa Roho, Maandiko hayawezi kueleweka na kupokelewa kwa usahihi. Bila Maandiko, uzoefu wa kiroho unakuwa usiotegemeka na wenye kuleta mafarakano. Kwa hivyo, mamlaka ya Maandiko yanategemea muungano wa andiko na Roho kwa pamoja. Millard J. Erickson anaeleza, 'yule yule Roho Mtakatifu aliyewavuvia waandishi wa Biblia lazima pia awaangaze wasomaji wa Maandiko ikiwa ujumbe wake unalengo la kueleweka na kutumiwa ipasavyo.'[12] Roho aliyevuvia neno anaendelea kulifundisha, na neno analolifundisha linaendelea kuhukumu, kufanya upya, na kulitawala kanisa.

Mamlaka ya Maandiko Matakatifu katika Maisha ya Kanisa

Fundisho la mamlaka ya Kibiblia, hata likielezwa kwa umakini kiasi gani, linabaki kuwa halijakamilika hadi pale linapodhihirika katika taratibu madhubuti za kanisa. Mamlaka si tu dai la kiteolojia la kutetewa; bali ni uhalisia wa kichungaji unaopaswa kuishiwa na mwili wa Kristo. Maandiko hayatofautishi mamlaka yake kwa nadharia tu, bali kupitia utangazaji wa neno, malezi ya kiroho, utawala, na upambanuzi wa kimaadili, mambo ambayo yote yanapata udhihirisho wake wa wazi kabisa ndani ya kanisa. Katika muktadha huu, huduma ya kichungaji inakuwa uwanja mkuu ambao ndani yake ungamo la kanisa kuhusu mamlaka linathibitishwa au kupingwa.

Uhubiri wa ufafanuzi unasalia kuwa kitendo kikuu cha kichungaji cha kujinyenyekeza chini ya mamlaka ya Kibiblia. Mchungaji anayesalia kwa uaminifu katika andiko la Maandiko anaonyesha mfano wa kujinyenyekeza chini ya mamlaka ya Maandiko, na kwa njia hiyo analilisha kundi lake kufanya vivyo hivyo. Mahubiri hayatengenezi mamlaka; bali yanayawasilisha tu. Mhubiri hahitaji kutafuta fafanuzi mpya za andiko ikiwa anatamani kuthibitisha kuwa Maandiko yana mamlaka. Kitu pekee anachopaswa kufanya ni kusimama kama msimamizi mwenye jukumu la kutangaza kile ambacho Mungu amekwisha kunena. Kama mwanatheolojia John A. Broadus anavyoona, 'Mhubiri hapaswi kubuni ujumbe, bali anapaswa kufikisha ujumbe ambao Mungu ameweka katika Neno Lake.'[13] Mamlaka

12 Millard J. Erickson, *Christian Theology*, 2nd ed. (Grand Rapids: Baker Academic, 1998), 258.
13 John A. Broadus, *On the Preparation and Delivery of Sermons* (New York: Harper & Brothers, 1870), 10–11.

ya Maandiko yanayodhihirishwa madhabahuni hayatekelezwi kwa nguvu ya usemi, haiba ya kibinafsi, au wadhifa wa mtu, bali kwa ufafanuzi wa uaminifu wa andiko la Kibiblia.

Uelewa huu unabadilisha kabisa kazi ya kuhubiri. Katika ulimwengu wa sauti zinazoshindana, jukumu la kwanza la mhubiri katika kuonyesha mamlaka ya Maandiko Takatifu si ubunifu, bali tafsiri; si ushawishi, bali utiifu. Kuhubiri kwa kueleza maandiko kunatafuta kufunua maana ya andiko katika muktadha wake wa fasihi, kihistoria na wa kikanoni, na kisha kuleta maana hiyo katika ushiriki hai wa jumuiya ya waumini. Katika mchakato huu, mhubiri anawasilisha akili na ujumbe wake kwa nidhamu ya Maandiko Takatifu, na kwa kufanya hivyo anaonyesha utiifu kwa Maandiko Takatifu katika maisha yake mwenyewe. Kristo anaonyesha asili yenye mamlaka ya neno kupitia mabadiliko ya maisha ya watu.

Uhubiri unaosalimisha mamlaka chini ya Maandiko, kama vile uhubiri wa ufafanuzi, unalilinda kanisa dhidi ya hatari mbili za kudumu. Kwa upande mmoja, unakinga dhidi ya utawala wa kiimla, ambapo maoni binafsi ya mtu yanajivika sura ya amri ya kimungu. Uhubiri unapofungwa kwenye andiko, mamlaka ya mhubiri yanabaki kuwa ya kiuchochezi na yenye uwajibikaji. Kwa upande mwingine, unapinga mtazamo wa kifuasi wa kibiashara, ambapo mahubiri yanakuwa hotuba za kutoa motisha zilizoundwa kwa ajili ya kutosheleza tu hisia na mahitaji ya watu badala

"Kristo anaonyesha asili yenye mamlaka ya neno kupitia mabadiliko ya maisha ya watu."

ya kuwakabili kwa ukweli wa kimungu. Paulo anatabiri kuhusu hitaji la namna hiyo katika barua yake kwa Timotheo "Maana wakati utakuja watu watakapokataa kuyakubali mafundisho yenye uzima. Badala yake, ili kutimiza tamaa zao wenyewe, watajikusanyia idadi kubwa ya walimu watakaowaambia yale masikio yao yanatamani kusikia" (2 Timotheo 4:3). Mahubiri ya kufafanua yanasisitiza kwamba mahitaji makuu ya kanisa hayafafanuliwi na utamaduni bali na ufunuo wa kimungu kupitia Maandiko Takatifu.

Zaidi ya hayo, mahubiri yanakuwa njia kuu ya malezi ya kiroho. Kupitia ufafanuzi wa mara kwa mara wa Maandiko Takatifu, jumuiya ya waumini hujifunza si tu kile cha kuamini, bali pia jinsi ya kusoma, kutambua, na kutii.

Mamlaka hivyo inakuwa ya kielimu na ya uchungaji badala ya kulazimisha. Mahubiri yanaonyesha kwanza utiifu kabla ya kudai utii. Kwa njia hii, mahubiri yanakuwa utekelezaji hai wa ungamo la kanisa kwamba Maandiko Takatifu ndio kiwango kikuu cha imani na mwenendo.

Uanafunzi: Mamlaka kama Uongozi Unaounda

Lengo la mamlaka ya Biblia si kudhibiti, bali kulea. Maandiko Matakatifu huongoza kanisa ili kuunda watu wanaofanywa kufanana na mfano wa Kristo. Uanafunzi, kwa hivyo, hufanya kazi kama utekelezaji wa kiuchungaji wa mamlaka ya kibiblia. Mamlaka inayotoka katika Maandiko Matakatifu huunda kulelea, ikiongoza si imani tu, bali tabia, hisia za upendo, na wito.

Katika muktadha huu, uanafunzi unakuwa udhihirisho wa kivitendo wa mamlaka ya Kibilia. Kupitia ufundishaji, uelekezi, mafundisho ya misingi ya imani, na nidhamu ya kiroho, Maandiko yanajenga tabia ya Kikristo kadiri muda unavyosonga. Imani inachongwa na mafundisho, lakini mafundisho yanapimwa kwa utii. Mamlaka ya Maandiko yanathibitishwa si tu kwa kukiri kwa mdomo (au kukubali kiimani), bali kwa maisha yaliyobadilika, na mabadiliko hayo yanakuja kupitia kujinyenyekeza chini ya mamlaka ya Biblia. Kama Paulo anavyosisitiza, kusudi la Maandiko ni kwamba mtumishi wa Mungu awe “amekamilishwa, apate kutenda kila kazi njema” (2 Timotheo 3:17). Kwa hiyo, mamlaka yanalenga kuleta ustadi katika utakatifu na uaminifu katika wito.

Maono haya ya uundaji (malezi) yanakinga dhidi ya kushushwa kwa mamlaka kuwa ulinzi wa kiitikadi. Wakati uwazi wa kimafundisho ukisalia kuwa wa lazima, Maandiko yanatawala kwa kina zaidi kwa kuzaa matunda, kupanga matamanio, na kunyoosha taratibu za maisha. Neno linafundisha dhamiri, linadhibiti tamaa ya makuu, linasafisha nia, na linaongoza wito. Kwa njia hii, mamlaka yanakuwa njia ya utakaso badala ya kuwa mfumo wa udhibiti.Uanafunzi pia unaweka mamlaka ndani ya midundo ya maisha ya kawaida ya Kikristo. Maandiko yanatawala maombi, familia, kazi, jumuiya, na ushuhuda. Mamlaka hayajawekewa mipaka katika maamuzi ya kikanisa tu bali yanapenya katika utii wa kila siku. Wakati waumini wanapojifunza kusoma Maandiko kama kanuni ya maisha badala ya kuwa tu chanzo cha taarifa (au habari), mamlaka yanajengeka ndani ya mtu badala ya kulazimishwa kutoka nje. Kama Timothy George anavyoona, mamlaka ya Biblia si ‘sifa tuli’ ya kutumiwa kwa ujanja wa kibinadamu, bali ni ‘uhalisia thabiti’ ambao unakuwa na ufanisi pale tu Roho anapolitumia

neno katika moyo wa mwanadamu. Hili linahakikisha kwamba nguvu ya kanisa inapatikana katika 'malezi endelevu' badala ya ulazimishaji wa sheria.[14]

Utawala na Maadili: Mamlaka kama Mwongozo wa Ushirika

Mamlaka ya Kibiblia pia yanatawala maisha ya pamoja ya kanisa kupitia mfumo wake wa utawala, taratibu za kisakramenti, na upambanuzi wa kimaadili. Katika mapokeo ya Kibaptisti, Maandiko yanapaswa kusimama kama msingi mkuu unaoongoza mfumo wa uendeshaji wa ushirika. Mamlaka haitekelezwi kupitia amri za kimatabaka, bali kupitia unyenyekevu wa ushirika kwa neno chini ya usimamizi mkuu wa Kristo. Ufanyaji maamuzi wa ushirika unakuwa kitendo cha upambanuzi wa kiteolojia badala ya udhibiti wa kimafundisho.

Kuhusu masuala ya utaratibu wa kanisa, Maandiko huongoza uongozi, nidhamu, sakramenti (maagizo), na ushirika. Ubatizo wa waumini na Meza ya Bwana si desturi tu zilizorithiwa, bali ni mambo yanayoamriwa na Maandiko yanayounda utambulisho wa kanisa. Mamlaka hulinda taratibu hizi kwa kuziegemeza kwenye ufunuo badala ya matakwa binafsi. Kwa njia hii, Maandiko yanahifadhi mwendelezo wa ushuhuda wa kimitume huku yakiongoza jinsi tunavyoyatumia leo. Mchepuko wowote unaohesabia mamlaka katika taasisi nyingine yoyote kando na Maandiko huenda ndicho kile James Leo Garrett, Jr. alichokimaanisha alipofanya maoni kuwa, 'Kuzidisha sakramenti zaidi ya mbili zilizoanzishwa na Kristo ni kuhama kutoka kwenye mamlaka ya Kibilia kwenda kwenye uvumbuzi wa kikanisa. Wakati kanisa linapodai kuwa na nguvu ya "kutengeneza" njia za neema ambazo Agano Jipya haliziruhusu, linahamisha kwa kimyakimya kitovu cha mamlaka kutoka kwenye Neno la Mungu kwenda kwenye mapokeo ya wanadamu."[15]

Utambuzi wa kimaadili lazima utawaliwe na Maandiko Matakatifu kama mahakama ya mwisho ya rufaa. Katika mazingira ya kimaadili yanayogubikwa na mabadiliko ya haraka na kanuni zinazopingana, kanisa haliwezi kutegemea mwafaka wa kitamaduni kama mwongozo wa kuaminika. Maandiko Matakatifu hutoa kiwango cha kimaadili ambacho watu wa Mungu wanatambua uaminifu katika masuala ya haki, ngono, uadilifu, familia, na maisha ya hadharani. Mamlaka haifanyi kazi ili kuondoa kanisa kutoka kwa ushirikishwaji wa kijamii,

14 Timothy George, *Theology of the Reformers*, rev. ed. (Nashville: Broadman & Holman Academic, 2013), 324.
15 James Leo Garrett, Jr., *Systematic Theology: Biblical, Historical, and Evangelical*, 4th ed., vol. 2 (Eugene, OR: Wipf and Stock, 2014), 512.

bali inatia nanga ushuhuda wake katika kweli.

Mamlaka ya kibiblia inahifadhi umoja. Wakati Maandiko yanashinda siasa, haiba za watu, na itikadi, kanisa lina ulinzi dhidi ya mgawanyiko. Tunapofikiria utofauti wa kiantropolojia ndani ya kanisa, hakuna kamba yenye nguvu zaidi inayoweza kuunganisha watu kutoka tamaduni na mitazamo tofauti ya ulimwengu kuliko Maandiko. Maandiko yanasimama kama mwamuzi wa kwanza na wa mwisho wa mambo yote yanayohusu maisha, na hufanya hivyo si kwa kuondoa tofauti, bali kwa kuleta tofauti zote chini ya mamlaka moja ya pamoja, ambayo ni Kristo.

Mamlaka ya Maandiko Matakatifu huongoza utume wa kanisa kwa kuweka wazi utambulisho na kusudi lake. Kanisa linajua aliyetuma na mmiliki na nani ambalo lenyewe ni mali yake kwa sababu Maandiko Matakatifu yana mamlaka katika maisha ya kanisa. Katika Mathayo 28, amri ya kwenda inatolewa kulingana na mamlaka ya Kristo: "Yesu akawajia na kusema, 'Nimepewa mamlaka yote mbinguni na duniani" (Mathayo 28:18). Mamlaka ya Maandiko Matakatifu ndiyo msingi wa utume wa Kikristo.

Ukiangalia yote tuliyoyajadili, kama vile kuhubiri, uanafunzi, na mfumo wa utawala wa kanisa, zinaonyesha kwamba mamlaka ya kibiblia si kanuni isiyo halisi, bali ni mamlaka hai inayotekelezwa kupitia taratibu za kawaida za kanisa. Mamlaka ndiyo inayochonga utangazaji wa neno. Huunda tabia, inaweka taratibu katika jumuiya, na huongoza utume. Pale ambapo Maandiko yanahubiriwa na kufundishwa kwa uaminifu, na yatiiwe kwa unyenyekevu, kanisa linakuwa si taasisi inayokiri mamlaka tu, bali watu wanaoonekana wazi wako chini ya mamlaka ya Neno la Mungu.

Hitimisho: Maandiko Matakatifu kama Sauti Hai ya Mungu Aliye Hai

Kama jibu la mgogoro wa sasa wa mamlaka ndani ya kanisa, makala hii imejaribu kutoa fundisho la Kibaptisti kuhusu mamlaka ya Maandiko ambalo ni la kimfumo na lililojengwa juu ya yale Maandiko yenyewe iliyothubutu kuyachunguza. Kumeketika kwa mamlaka katika utamaduni, kulikochochewa na ushawishi wa kidijitali, uratibu wa kimaadili (ambapo kila mtu ana ukweli wake), na masimulizi yanayopingana, kumeunda mazingira ambayo ndani

> ***"Mamlaka inaweka taratibu katika jumuiya, na huongoza utume."***

yake ujasiri wa kanisa katika neno la Mungu unajaribiwa mara kwa mara. Hata hivyo, mgogoro unaolikabili kanisa hatimaye si wa kitamaduni bali ni wa kiteolojia. Kinachowekwa hatarini si tu uaminifu wa mimbari au mshikamano wa uanafunzi, bali ni uelewa wa kanisa wa jinsi Mungu aliye hai anavyoendelea kunena, kutawala, na kuunda watu wake kupitia neno lake

Pendekezo lililowasilishwa katika makala hii ni kwamba mafundisho maaminifu ya Kibaptisti kuhusu mamlaka ya Biblia yanaunganishwa na misingi minne isiyoweza kutenganishwa, ingawa mingine zaidi inaweza kuainishwa: asili ya kimungu, umakini unaozingatia Kristo, uunganishaji wa Roho Mtakatifu, na wajibu wa kanisa. Kwanza, mamlaka ya Maandiko yanategemea kimsingi chanzo chake cha kimungu. Kama ufunuo uliovuviwa na Mungu, Maandiko hayatolei mamlaka yake kutoka kanisani, mapokeo, au uzoefu, bali kutoka kwa Mungu aliyenena kwa ukweli na kwa makusudi kupitia waandishi wake wa kibinadamu. Uthibitisho wa ungamo la kiimani kuhusu kutokuwa na makosa hufanya kazi si kama dai la kinadharia tu bali kama kinga ya kiteolojia, ikihifadhi uhakika wa kanisa kwamba Mungu anayejifunua katika Maandiko anafanya hivyo kwa uaminifu na bila ya udanganyifu, na hivyo mamlaka ya Maandiko yanathibitika katika misingi na katika uhalisia wake.

Pili, mamlaka ya Maandiko Takatifu haitengani na msingi wake wa Kikristolojia. Biblia haisimami kama mamlaka huru kando na Kristo, bali kama shahidi aliyeteuliwa kwake, ambaye ndiye Neno la mwisho na la uhakika la Mungu. Mamlaka ya Maandiko Takatifu ni ya asili na ya kiunganishi: Ni mamlaka ya Bwana aliyefufuka inayotekelezwa kupitia maandishi ya kikanoni. Mtazamo huu unaomlenga Kristo unalilinda kanisa dhidi ya kuabudu Biblia, ambako kunafanya maandiko kuwa kitu kamili kando na Kristo aliye hai, na dhidi ya uhuru wa kimtazamo wa kiimani, ambao unamrejelea Kristo huku ukipuuza ushahidi wa kawaida wa Maandiko Takatifu. Kujiweka chini ya Maandiko Takatifu, katika muktadha huu, ni kujiweka chini ya uongozi wa Kristo mwenyewe.

Tatu, jukumu la Roho Mtakatifu ni muhimu sana katika uwasilishaji wa mamlaka ya Kibiblia. Uvuvizi huhakikisha asili ya Kimungu ya Maandiko, lakini uangazaji huhakikisha ufanisi wake ulio hai katika kanisa. Roho haongezi ufunuo mpya kwenye maandiko yaliyothibitishwa (kanoni), wala haidhinishi tafsiri za kibinafsi ambazo hazilingani na andiko lenyewe. Badala yake, anafungua akili na

mioyo ya waumini ili wapokee, waelewe, na kutii neno ambalo tayari limekwisha kutolewa. Mamlaka, kwa hivyo, sio sifa tuli ya Maandiko wala hisia ya kibinafsi ya msomaji, bali ni maagizo hai na ya kimungu ambayo kwayo Mungu wa Utatu anaendelea kukabili, kuhimiza, na kubadilisha watu wake kupitia Maandiko katika mazingira yao ya sasa.

Nne, mamlaka ya Kibiblia yanatekelezwa katika maisha ya pamoja ya kanisa. Msisitizo wa Kibaptisti kuhusu ukuhani wa waumini wote hauvunji mamlaka na kuifanya kuwa ya ubinafsi wa kitafsiri, bali unaweka upambanuzi ndani ya jumuiya iliyokusanyika chini ya neno. Maungamo ya kiimani, mapokeo, na desturi za kikundi zinatumika kama kanuni za msingi zinazothibiti tafsiri sahihi na kulinda kanisa dhidi ya udhibiti wa kibabe na machafuko ya kimafundisho. Mamlaka inatiririka kutoka kwenye Maandiko Takatifu, kupitia kwa Roho, hadi kwenye maisha yenye nidhamu ya jumuiya, yakichonga utangazaji wa neno, uanafunzi, utawala, na ushuhuda wa kimaadili.

Ukizingatia vipimo hivi pamoja, huleta taswira ya mamlaka ya Kibiblia ambayo si ya kulazimisha, wala iliyopitwa na wakati, si ngumu, wala ya uhuru wa kimtazamo wa maadili. Maandiko Matakatifu bado yanasimama leo si kama mabaki ya zamani iliyopita, bali kama sauti hai ya Mungu aliye hai inayonena na watu wake katika kila kizazi. Mamlaka yake ni halali hata kati ya sauti zinazopingana. Katika ulimwengu uliojaa sauti nyingi na mashaka, Maandiko Matakatifu huita kanisa kutoka kwenye machafuko hadi kwenye utiifu, kutoka kwenye uwezo wa kugawanyika hadi umoja, na kutoka kwenye utawala binafsi hadi huduma ya furaha ya Kristo.

Katika zama zinazojaribiwa kuvumbua mamlaka mapya, iwe ya kitamaduni au ya kisiasa, uamsho wa kanisa hautatoka katika uwezo wake wa ubunifu, bali kutoka katika kurejelea tena kwa unyenyekevu wa kucha wa Neno la Mungu. Mustakabali wa ushuhuda wa Kikristo unategemea umakini mpya kuelekea neno ambalo tayari limekwisha kunenwa. Wakati kanisa linapokubali tena Maandiko Matakatifu kama kiwango kikuu cha imani na matendo, kinaposoma kama ushuhuda wa Kristo, kinaposikia kupitia kwa Roho, na kinapotii pamoja kama watu wa Mungu, mimbari itarudisha uwazi wake, waumini waliokaa kanisani watarejesha utambuzi wao, na kanisa litarejesha wito wake. Mamlaka ya Maandiko Matakatifu, yaliyoeleweka kwa usahihi, si mzigo wa zamani bali ni zawadi ya Mungu kwa ajili ya uzima wa ulimwengu na utukufu wa jina lake.

BIBLIOGRAFIA

Broadus, John A. *On the Preparation and Delivery of Sermons*, New York: Harper & Brothers, 1870.

Erickson, Millard J. *Christian Theology*. 3rd ed. Grand Rapids: Baker Academic, 2013.

Garrett, James Leo, Jr. *Systematic Theology*. 2nd ed. Vol. 1. North Richland Hills, TX: BIBAL Press, 2000.

Garrett, James Leo, Jr. *Systematic Theology: Biblical, Historical, and Evangelical*. 4th ed. Vol. 2. Eugene, OR: Wipf and Stock, 2014.

George, Timothy. *Theology of the Reformers*. Rev ed. Nashville: Broadman & Holman Academic, 2013.

Grudem, Wayne. *Systematic Theology: An Introduction to Biblical Doctrine*. Grand Rapids: Zondervan, 1994.

Hagin, Kenneth E. *I Believe in Visions*. Tulsa, OK: Faith Library Publications, 1972.

Imani na Ujumbe ya Kibaptisti 2000. Nashville: The Southern Baptist Convention, 2000.

James, Samuel D. "5 Ways the Digital Age Is Transforming the Way You Think." Crossway. September 6, 2023. https://www.crossway.org/articles/5-ways-the-digital-age-is-transforming-the-way-you-think/.

Mohler, R. Albert, Jr. "The Authority of Scripture: Inerrancy and Interpretation." In *The Doctrine of the Word of God*, edited by Thomas White, 41–62. Nashville: Broadman & Holman Academic, 2017.

Packer, J. I. *Fundamentalism and the Word of God: Some Evangelical Principles*. Grand Rapids: Eerdmans, 1958.

Vanhoozer, Kevin J. *The Drama of Doctrine: A Canonical-Linguistic Approach to Christian Theology*. Louisville: Westminster John Knox, 2005.

Young, Edward J. *Thy Word Is Truth: Some Thoughts on the Biblical Doctrine of Inspiration*. Grand Rapids: Banner of Truth Trust, 1963.